



## LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

### PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LAISVĖS ATĖMIMO VIETŲ LIGONINĘ

2019-06-26 Nr. 4D-2018/1-140  
Vilnius

#### SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą dėl Laisvės atėmimo vietų ligoninės (toliau vadinama ir – LAVL) pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su jo krata bei specialiųjų priemonių prieš jį naudojimu.

2. Pareiškėjas skunde nurodo:

2.1. „2018-01-24 iš Lukiškių TI-K [tardymo izoliatoriaus-kalėjimo] buvau etapuotas į LAVL <...>. Esu rūkantis žmogus, todėl nesėkmingai bandžiau į LAVL teritoriją prasinešti tabako – 45 g, žiebtuvėlį – 1 vnt., rūkomojo popieriaus – 50 lap., degtukų – 25 vnt. [...] kratos metu iš manęs tai buvo paimta. 2018-01-26 buvau etapuotas iš LAVL į Lukiškių TI-K, praėjus pirminę kratą ir atgavus drabužius, buvo paklausta dėl tabako gaminių atgavimo [...], dėl tabako gaminių [...] vyko diskusija su 2 LAVL pareigūnais, kurie budėjimą pradėjo 2018-01-26 [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „[...] man buvo liepta išeiti iš etapavimo patalpos, kurioje buvo vaizdo stebėjimo kamera, į kratos patalpą, kurioje stebėjimo kamerų nėra, su manimi [...] pakeltais balsais šnekėjo du pareigūnai, kurie buvo neprisisegę identifikavimo kortelių. [...] įeinant į patalpą mestelėjau žodžius „man tabaką atnešit dantyse“, tada pareigūnai mane ištraukė už striukės iš etapavimo patalpos [...] ir nusivedė į kratos patalpą, kur nėra kameros. Įėjus į patalpą iš nugaros ranka gavau smūgį į veidą ir dešinią šoną. [...] buvo bandoma užlaužti rankas už nugaros. Parkritus ant žemės pasipylė kojų smūgiai į galvą ir nugaros sritį [...]“;

2.3. „[...] buvau nuvestas pas slaugę, kuri mane paviršutiniškai apžiūrėjo [...], šalia durų ėjo slaugė, kuriai pakeltu balsu pasakiau, kad atneštų 2 tabletes „ketanovo“. Už minutės atėjo tie patys du pareigūnai ir iš etapavimo kameros su vaizdo stebėjimo kamera mane išsivedė į kratos patalpą, kurioje kameros nėra. Buvau pastumtas prie palangės ir jaunesnis, liesas pareigūnas, dešine ranka su nykščiu bandė užspausti man miego arteriją arba smaugti [...], nuo ko liko žymės ant mano kaklo [...]“;

2.4. „[...] 2018-01-26 apie 12.00 val. atvežtas iš LAVL į Lukiškių TI-K. 12.10 buvo informuotas buvęs SRS viršininkas, šiuo metu einantis Lukiškių TI-K budėtojas, budinčios pamainos viršininkas, kad LAVL buvau sudaužytas pareigūnų. [...] 15.00 val. buvau [...] parvestas į G postą <...> kamerą.[...] 17.10 val. G posto budėtojas mane nuvedė į SPT patalpas, kur mane apžiūrėjo SPT slaugė [...], [...] slaugė davė 10 tablečių „diclac“ nuo skausmo [...]“.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo įvertinti skunde aprašytus pareigūnų galimai padarytus (daromus) pažeidimus.

## TYRIMAS IR IŠVADOS

### *Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės*

4. Seimo kontrolierius 2018 m. kovo 5 d. raštu Nr. 4S-2018/1-140/3D-630 kreipėsi į Lukiškių tardymo izoliatoriaus (toliau vadinama – Lukiškių TI-K) administraciją, prašydamas paaiškinti skundo aplinkybes.

LTI-K administracija 2018 m. kovo 14 d. raštu Nr. 9-3105 pateikė informaciją, nurodydama:

4.1. „Lukiškių TI-K pareigūnai 2018 m. sausio 26 d. įvykio dėl specialiųjų priemonių panaudojimo prieš nuteistąjį [...] neregistravo, kadangi specialiosios priemonės buvo panaudotos Laisvės atėmimo vietų ligoninėje (toliau – LAVL) ir visa dokumentinė medžiaga dėl specialiųjų priemonių panaudojimo prieš nuteistąjį [...] buvo surašyta ir registruota LAVL pareigūnų. Pažymėtina, kad, 2018 m. sausio 26 d. nuteistąjį konvojuojant iš LAVL į Lukiškių TI-K, visa dokumentinė medžiaga dėl specialiųjų priemonių panaudojimo buvo įdėta į nuteistojo Asmens bylą“;

4.2. „Sužalotų asmenų medicininės apžiūros pažymų registre (bylos indeksas 11.6) bei nuteistojo [...] Asmens sveikatos istorijoje Nr. <...> įrašų dėl nuteistojo [...] sužalojimų neužfiksuota. Lukiškių TI-K Sveikatos priežiūros tarnybos vedėja 2018-03-07 tarnybiniame pranešime Nr. 24-2015 nurodė, kad įvykis įvyko LAVL, todėl visus būtinus veiksmus bei tarnybinį tyrimą atliko LAVL pareigūnai.

2018-03-07 Lukiškių TI-K Sveikatos priežiūros tarnybos vedėjos tarnybiniame pranešime informuojama, kad 2018-01-26, apie 17 val. 10 min., nuteistasis [...] buvo atvestas į Sveikatos priežiūros tarnybą. Atvestas į Sveikatos priežiūros tarnybą, nuteistasis skundėsi, kad buvo sumuštas LAVL pareigūnų. Apžiūros metu nustatyta, kad aplink kaklą matomas paraudimas ir nubrozdinimai, taip pat skundėsi nugaros skausmu. Nuteistajam buvo duoti nuskausminantys medikamentai. Nuteistojo apžiūra užfiksuota „Medicinos personalo budėjimų žurnale“ (bylos indeksas 11.10).

2018-01-30, apie 10 val. 35 min., nuteistasis [...] buvo apžiūrėtas vidaus ligų gydytojo, kadangi LAVL <...> paskyrė atlikti kraujo tyrimus. Nuteistasis [...] skundėsi nugaros skausmu, skirtas nuskausminantis medikamentas 6 dienoms, pasirašytinai. Nuteistojo [...] apžiūra užregistruota Asmens sveikatos istorijoje Nr. <...>.“

5. Seimo kontrolierius 2018 m. kovo 5 d. raštu Nr. 4S-2018/1-140/3D-631 kreipėsi į Laisvės atėmimo vietų ligoninės (toliau vadinama ir – LAVL) administraciją, prašydamas paaiškinti skundo aplinkybes.

LAVL administracija 2018 m. kovo 20 d. raštu Nr. S-1492 pateikė informaciją, nurodydama:

5.1. „[...] 2018-01-24 atvykus nuteistajam [...] į Laisvės atėmimo vietų ligoninę, Priėmimo skyriuje kratų patalpoje, kratos metu iš nuteistojo [...] buvo išimtas šampūnas su dezodorantu, kurių viduje buvo paslėpti tabako gaminiai, vienkartinis žiebtuvėlis, degtukai ir rūkymo popierius (2018-01-24 Nuteistojo asmens kratos protokolo Nr. PS-1337; kopija pridedama). Dėl išimtų slėptų daiktų buvo surašytas 2018-01-24 Tarnybinis pranešimas Nr. 49-64(1) ir 2018-01-24 Tarnybinis pranešimas Nr. 49-64 (2), kurie buvo užregistruoti Tarnybinių pranešimų apie nuteistųjų suimtųjų padarytus režimo reikalavimų pažeidimus registre Nr. 49 (pridedama). Minėtų tarnybinių pranešimų pateikti negalime, kadangi tarnybiniai pranešimai yra nuteistojo [...] asmens byloje. Išimti tabako gaminiai, vienkartinis žiebtuvėlis, degtukai ir rūkymo popierius saugomi Apsaugos ir priežiūros skyriuje iki sunaikinimo. Minėti daiktai buvo išimti vadovaujantis Lietuvos Respublikos baudinių vykdymo kodekso 110 str. „Specialiosios nuteistųjų, kuriems paskirta laisvės atėmimo bausmė, pareigos“ 2 d. „Laisvės atėmimo bausmę atliekantiems nuteistiesiems draudžiama:“ 9 p. „turėti tabako gaminių kamerų tipo patalpose, taip pat laisvės atėmimo vietų ligoninių stacionaruose ir patalpose įstaigų sveikatos priežiūros tarnybų antrinės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros padaliniuose“ nuostatomis, Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo 19 str. 1 d. „Lietuvos Respublikoje rūkyti (vartoti tabako gaminius ir elektronines cigaretes) draudžiama:“ 1 p. „visose švietimo, socialinių paslaugų įstaigose, kuriose teikiamos

*socialinės priežiūros ir (ar) socialinės globos paslaugos vaikams, sveikatos priežiūros įstaigose ir šių įstaigų teritorijose“ nuostatomis ir Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių 18 priedo Nuteistiesiems leidžiamų įsigyti ir turėti maisto produktų, būtinausių reikmenų ir kitų daiktų sąrašo 4.7. p. „Tabako gaminiai ir reikmenys (pypkė, popierius, filtrai), išskyrus nepilnamečius ir asmenis, laikomus nepilnamečių tardymo izoliatoriuje-pataisos namuose ir Laisvės atėmimo vietų ligoninėje“ ir 4.8. p. „Vienkartiniai žiebtuvėliai, degtukai, išskyrus nepilnamečius ir asmenis, laikomus nepilnamečių tardymo izoliatoriuje-pataisos namuose ir Laisvės atėmimo vietų ligoninėje“ nuostatomis.*

Atkreipiame dėmesį, kad 2018-01-24 nuteistasis [...], prieš atliekant kratą, buvo supažindintas su minėtų teisės aktų nuostatomis, draudimą turėti ir vartoti Laisvės atėmimo vietų ligoninėje tabako gaminius, tačiau nuteistasis [...], tai žinodamas, neleistinu būdu bandė įsinešti į įstaigą tabako gaminius, juos slėpdamas nuo pareigūnų“;

5.2. „Paimti kratos metu iš nuteistų paslėpti, kaip draudžiami daiktai, tabako gaminiai nuteistiesiems negražinami vadovaujantis Rastų ir paimtų Laisvės atėmimo vietų ligoninėje tabako gaminių apskaitos, saugojimo ir sunaikinimo tvarkos aprašo, patvirtinto Laisvės atėmimo vietų ligoninės direktoriaus 2015 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. V-268, 3 p. „Suimtieji ir nuteistieji atvykusieji į LAVL, prieš kratos atlikimą pasirašytinai informuojami apie tai, kad suimtiesiems ir nuteistiesiems turėti tabako gaminius LAVL draudžiama, bei apie tai, kad iki asmens kratos atlikimo nepriduoti saugojimui ir kratos metu pas juos rasti ir paimti tabako gaminiai bus šio Aprašo nustatyta tvarka sunaikinti. Apie tai suimtas (nuteistasis) pasirašo Susipažinimo apie draudimą turėti Laisvės atėmimo vietų ligoninėje tabako gaminius lape (Priedas), kuris kartu su Suimtojo (nuteistojo) asmens kratos protokolu įsegamas į suimtojo (nuteistojo) asmens bylą.“

„Pažymime, kad nuteistasis [...] buvo supažindintas su minėta tvarka, tai yra užfiksuota 2018-01-24 Supažindinime apie draudimą turėti Laisvės, atėmimo vietų ligoninėje tabako gaminius Nr. PS-1369, kuris yra saugomas nuteistojo [...] asmens byloje. Kadangi nuteistojo [...] asmens bylos neturime, minėto supažindinimo pateikti negalime“;

5.3. „Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Tarnybos Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto 26<sup>1</sup> str. „Prievertos naudojimo sąlygos“ 3 d. „Prievertą pataisos pareigūnas turi teisę panaudoti šiais atvejais: „2 p. kai asmuo nevykdo Kalėjimų departamento, pataisos įstaigos arba tardymo izoliatoriaus administracijos reikalavimų ar nurodymų (siekdamas priversti asmenį paklusti), taip pat sulaikydamas asmenis (jeigu jie priešinasi)“ ir 4 d. „Pataisos pareigūnas turi teisę naudoti antrankius ir surišimo priemones:“ 1 p. „prieš agresyvius ar linkusius žalotis asmenis“ nuostatomis, 2018-01-26 prieš nuteistąjį [...] buvo panaudotos specialiosios priemonės. 2018-02-20 buvo atlikta Tarnybinio tyrimo išvada dėl specialiųjų priemonių panaudojimo prieš nuteistąjį [...] (2018-02-20 Tarnybinio tyrimo išvados Nr. 10-6 kopija pridedama)“;

5.4. „Laisvės atėmimo vietų ligoninės priėmimo skyriaus kratų patalpoje vaizdo stebėjimo kamerų nėra.“

6. Tarnybinio tyrimo išvadoje *Dėl specialiųjų priemonių panaudojimo prieš nuteistąjį [...]*, surašytoje 2018-02-20, Nr. 10-6, nurodyta:

„2018-01-18 Apsaugos ir priežiūros skyriuje (toliau – APS) buvo gauta medžiaga apie tai, kad 2018-01-26 apie 8.40 val. Priėmimo-skubios pagalbos skyriuje, laikino sulaikymo patalpoje prieš, nuteistąjį [...], vadovaujantis Lietuvos Respublikos Tarnybos Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto 26 straipsnio 3 dalies 2 punkto nuostatomis, APS pareigūnai panaudojo fizinę prievartą – kovinių imtynių veiksmus, 26 straipsnio 4 dalies 1 punkto nuostatomis, panaudojo specialiąsias priemones – antrankius. Po specialiųjų priemonių panaudojimo minėtas nuteistasis apžiūrėtas medikų, bei surašytas medicininis pažymėjimas.

2018 m. sausio 26 d. Apsaugos ir priežiūros skyriaus [...] specialistas [...] tarnybiniame pranešime Nr. PS-1575 (1) nurodė, kad 2018 m. sausio 26 d. apie 8.40 val. planiniu konvojumi išvykstantis nuteistasis [...] laikino sulaikymo patalpoje pareiškė, kad jam atvykus į Laisvės atėmimo vietų ligoninę visuminės asmens kratos ir asmeninių daiktų apžiūros metu buvo paimti šampūnas ir dezodorantas, kurių viduje paslėptas tabakas. APS pareigūnai minėtą nuteistąjį jau buvo supažindinę

su LR tabako kontrolės įstatymo 19 str. 1 d. 1 p., ir dėl draudimo turėti Laisvės atėmimo vietų ligoninėje tabako gaminius. Nuteistasis [...] pareigūnams pareiškė, kad minėtus daiktus įsigijo už savo pinigus ir įžūliai reikalavo jam atiduoti šiuos daiktus, padarė staigų judesį į pareigūnų pusę bei pasakė, kad „jie *blet* dabar jam turi tabaką atnešti dantyse, nes pamatys, kas jiems bus“. APS pareigūnai panaudojo psichinę prievartą – minėtą nuteistąjį įspėjo, kad, jam nenusiramins, bus panaudotos specialiosios priemonės. Buvo duotas laikas nutraukti neteisėtus veiksmus tačiau nuteistasis [...] to nepadarė. Į reikalavimus nutraukti neteisėtus veiksmus nereagavo ir pakartotinai kategoriškai atsisakė vykdyti teisėtus pareigūnų reikalavimus nusiraminti bei nutraukti savo neteisėtus veiksmus. Toliau patalpoje elgėsi agresyviai, todėl pareigūnai panaudojo fizinę prievartą – kovinių imtynių veiksmus (užlaužė rankas, paguldė ant žemės ir prispaudė) bei panaudojo specialiąją priemonę – antrankius, iki nusiramavimo. Specialiųjų priemonių ir fizinės jėgos panaudojimas nuteistajam [...] nusiramavimui nedelsiant buvo nutrauktas. Po specialiųjų priemonių panaudojimo minėtas nuteistasis buvo palydėtas į Sveikatos priežiūros tarnybą, surašytas medicininis pažymėjimas, išorinių sužalojimų nestebima. [...]

2018 m. sausio 26 d. Vidaus ligų skyriaus gydytojas [...] mediciniame pažymėjime Nr. MP-AM-158 nurodė, kad prieš nuteistąjį [...] pareigūnų buvo panaudota fizinė prievarta, uždėti antrankiai. Apžiūrėjus pacientą sužalojimų nestebima. [...]

Iš tyrimo metu surinktos dokumentinės medžiagos, konstatuotina, kad 2018-01-26 prieš nuteistąjį [...] specialioji priemonė – antrankiai buvo panaudoti pagrįstai ir teisėtai, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Tarnybos Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto 26 str. 4 d. 1 p., fizinė prievarta – koviniai imtynių veiksmai – 26 str. 3 d. 2 p. nuostatomis. Tarnybinė dokumentacija įforminta tinkamai, vadovaujantis Laisvės atėmimo vietų apsaugos ir priežiūros instrukcijos 184 p. 185 p. ir 186 p. nuostatų reikalavimais.“

### ***Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos***

#### **9. Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencijos (Konvencija)**

*3 straipsnis* – „Niekas negali būti kankinamas, su niekuo neturi būti žiauriai, nežmoniška ir žeminant jo orumą elgiamasi, ar jis baudžiamas.“

#### **10. Lietuvos Respublikos Konstitucijos**

*21 straipsnio 3 dalis* – „Draudžiama žmogų kankinti, žaloti, žeminti jo orumą, žiauriai su juo elgtis, taip pat nustatyti tokias bausmes.“

#### **11. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso**

*110 straipsnis*. „Specialiosios nuteistųjų, kuriems paskirta laisvės atėmimo bausmė, pareigos“ – „1. Laisvės atėmimo bausmę atliekantys nuteistieji privalo: 1) laikytis nustatytos patalpos įstaigų tvarkos; 2) vykdyti patalpos įstaigos administracijos reikalavimus; [...] 2. Laisvės atėmimo bausmę atliekantiems nuteistiesiems draudžiama: [...] 9) turėti tabako gaminių kamerų tipo patalpose, taip pat laisvės atėmimo vietų ligoninių stacionaruose ir patalpos įstaigų sveikatos priežiūros tarnybų antrinės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros padaliniuose. 3. Nustatytų pareigų ir draudimų nesilaikantys nuteistieji atsako pagal Lietuvos Respublikos įstatymus.“

**12. Tarnybos Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto** (toliau vadinama – Statutas) (neteko galios nuo 2019-01-01)

*26<sup>1</sup> straipsnis. Prievartos naudojimo sąlygos* – „3. Prievartą patalpos pareigūnas turi teisę panaudoti šiais atvejais: 1) saugodamas ar siekdamas apsaugoti asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai; 2) kai asmuo nevykdo Kalėjimų departamento, patalpos įstaigos arba tardymo izoliatoriaus administracijos reikalavimų ar nurodymų (siekdamas priversti asmenį paklusti), taip pat sulaikydamas asmenis (jeigu jie priešinasi); [...] 4. Patalpos pareigūnas turi teisę naudoti antrankius ir surišimo priemones: 1) prieš agresyvius ar linkusius žaloti asmenis; 2) konvojuodamas arba

pristatydamas į policijos įstaigą ar kitą instituciją ar įstaigą asmenis, atlikdamas šių asmenų apžiūrą. [...] 8. Pataisos pareigūnas, panaudojęs prievartą ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, turi suteikti asmeniui reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą ir imtis kitų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie pataisos pareigūno panaudotą prievartą, jeigu tai lėmė asmens mirtį arba gyvybei pavojingą sveikatos sutrikdymą, nedelsiant pranešama prokurorui.“

13. Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. 194 Dėl pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių pavirtinimo (toliau vadinama – PĮVTT), 262 *punktas* – „Nuteistąjį, kuriam padarytas kūno sužalojimas, apžiūri sveikatos priežiūros specialistas ir išrašo pažymėjimą apie nuteistojo kūno sužalojimo pobūdį, nurodo aplinkybes (pagal nuteistojo pasakojimą), kurioms esant buvo padarytas kūno sužalojimas, datą, laiką ir vietą. Sveikatos priežiūros specialistas daro įrašą specialiaame žurnale, nurodytame šių taisyklių 263 punkte, ir apie tai praneša pataisos įstaigos direktoriaus pavaduotojui, o kai jo nėra, – kriminalinės žvalgybos skyriaus pareigūnui.“

### ***Tyrimui reikšminga teismų praktika***

15. Europos Žmogaus Teisių Teismas byloje *Bouyid prieš Belgiją* (2015 m. rugsėjo 28 d. sprendimas) pažymėjo, kad, asmens laisvės atėmimo atveju arba tiesiog jam susidūrus su teisėsaugos pareigūnais, bet koks fizinės jėgos panaudojimas, jei jis nėra griežtai būtinas dėl šio asmens elgesio, žemina žmogaus orumą ir iš esmės nėra suderinamas su Konvencijos 3 straipsnyje numatyta teise.

### ***Tyrimo išvados***

16. Pareiškėjas skunde nurodo, kad 2018-01-24 iš Lukiškių TI-K buvo etapuotas į LAVL; kadangi yra rūkantis, bandė į LAVL teritoriją įsinešti tabako ir kitų draudžiamų daiktų, kurie kratos metu buvo paimti. 2018-01-26 buvo etapuotas iš LAVL į Lukiškių TI-K; pasibaigus pirminei kratai ir jam paklausus dėl tabako gaminių atgavimo, prieš Pareiškėją buvo panaudota prievarta.

17. LAVL administracija Seimo kontrolierių informavo, kad, 2018-01-24 Pareiškėjui atvykus į LAVL, Priėmimo skyriaus kratų patalpoje kratos metu iš Pareiškėjo buvo paimtas šampūno su dezodorantu indeliai, kurių viduje buvo paslėpti neleistini turėti tabako gaminiai. Dėl paimtų slėptų daiktų buvo surašyti tarnybiniai pranešimai, kurie buvo užregistruoti Tarnybinių pranešimų apie nuteistųjų suimtųjų padarytus režimo reikalavimų pažeidimus registre.

Minėti daiktai buvo paimti vadovaujantis Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 110 str. ir negražinti (šios pažymos 5.1 punktas).

Atkreiptinas dėmesys, kad Pareiškėjas, prieš atliekant kratą, buvo supažindintas su teisės akto nuostatomis, kuriose numatytas draudimas turėti ir vartoti LAVL teritorijoje tabako gaminius, tačiau Pareiškėjas, tai žinodamas, neleistinu būdu, slėpdamas nuo pareigūnų, vis tiek bandė įsinešti į įstaigą tabako gaminių, ir tokiais savo veiksmais nusižengė nustatyta tvarkai.

18. Statuto 26<sup>1</sup> straipsnyje numatyti prievartos naudojimo atvejai, t. y., prievartą pataisos pareigūnas turi teisę naudoti, kai asmuo nevykdo Kalėjimų departamento, pataisos įstaigos arba tardymo izoliatoriaus administracijos reikalavimų ar nurodymų; Pataisos įstaigos pareigūnas turi teisę panaudoti antrankius ir surišimo priemones prieš agresyvius asmenis, atlikdamas šių asmenų apžiūrą. Pataisos pareigūnas, panaudojęs prievartą, turi suteikti asmeniui reikalingą neatidėliotiną medicinos pagalbą (šios pažymos 12 punktas).

LAVL administracija informavo, kad, vadovaujantis Statuto 26<sup>1</sup> straipsnio nuostatomis,

2018-01-26 prieš Pareiškėją buvo panaudotos specialiosios priemonės. Po įvykio 2018-02-20 buvo atliktas tarnybinis tyrimas ir surašyta išvada dėl specialiųjų priemonių panaudojimo prieš Pareiškėją (2018-02-20 tarnybinio tyrimo išvada Nr. 10-6 pateikta Seimo kontrolieriui; šios pažymos 6 punktas).

19. Pagal PĮVTT 262 punkto nuostatas, nuteistąjį, kuriam padarytas kūno sužalojimas, apžiūri sveikatos priežiūros specialistas ir išrašo pažymėjimą apie nuteistojo kūno sužalojimo pobūdį, nurodo aplinkybes (pagal nuteistojo pasakojimą), kurioms esant buvo padarytas kūno sužalojimas, datą, laiką ir vietą. Sveikatos priežiūros specialistas daro įrašą specialiame žurnale, nurodytame šių taisyklių 263 punkte, ir apie tai praneša pataisos įstaigos direktoriaus pavaduotojui, o kai jo nėra, – Kriminalinės žvalgybos skyriaus pareigūnui.

Iš Seimo kontrolieriui pateiktų dokumentų turinio nustatyta, kad 2018-01-26 Pareiškėjas nevykdė LAVL pareigūnų reikalavimų, elgėsi agresyviai, po pareigūnų perspėjimų nusiraminti nenusiramino, todėl prieš jį buvo panaudotos specialiosios priemonės, t. y., jam už nugaros buvo užlaužtos rankos, asmuo pargriautas ant žemės, tuomet, panaudojant kovinių imtynių veiksmus, uždėti antrankiai.

Po specialiųjų priemonių panaudojimo Pareiškėjas buvo palydėtas į Sveikatos priežiūros tarnybą; surašytas medicininis pažymėjimas, kuriame nurodyta, kad „išorinių sužalojimų nestebima“ (šios pažymos 5.3, 5.4. ir 6 punktai).

20. Tarptautiniais ir nacionaliniais teisės aktais draudžiama nuteistuosius kankinti ar kitaip su jais žiauriai elgtis. Teisės aktuose numatyta, kad fizinė prievarta prieš nuteistuosius gali būti pavartota tik išskirtiniais, įstatymuose numatytais, atvejais, tik esant tam tikroms sąlygoms, ir ne daugiau nei reikia teisėtiems tikslams pasiekti. Europos Žmogaus Teisių Teismas yra pažymėjęs, kad, asmens laisvės atėmimo atveju arba tiesiog jam susidūrus su teisėsaugos pareigūnais, bet koks fizinės jėgos panaudojimas, jei jis nėra griežtai būtinas dėl šio asmens elgesio, žemina žmogaus orumą ir iš esmės nėra suderinamas su Konvencijos 3 straipsnyje numatyta teise.

21. Pareiškėjo skundo tyrimo metu nustatyta, kad prieš jį buvo panaudotos specialiosios priemonės, kurių panaudojimas užfiksuotas dokumentuose. Po specialiųjų priemonių panaudojimo nuteistasis buvo apžiūrėtas medikų. Dėl specialiųjų priemonių panaudojimo buvo atliktas tarnybinis tyrimas ir padaryta išvada, kad fizinė jėga panaudota teisėtai (šios pažymos 6 punktas).

22. Įvertinus skundo tyrimo metu nustatytas aplinkybes, darytina išvada, kad LAVL pareigūnai kratos metu iš Pareiškėjo teisėtai atėmė neleistinus turėti tabako gaminius. Seimo kontrolierius neturi pagrindo konstatuoti, kad pareigūnai fizinę jėgą prieš Pareiškėją būtų naudoję nepagrįstai ir neteisėtai (Pareiškėjas nevykdė teisėtų pareigūnų reikalavimų ir elgėsi agresyviai), be to, specialiųjų priemonių panaudojimo faktai užregistruoti tinkamai, atliktas tarnybinis tyrimas, po specialiųjų priemonių panaudojimo Pareiškėjas buvo apžiūrėtas medikų, todėl skundas atmestinas.

### **SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS**

23. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nusprendžia X skundą dėl Laisvės atėmimo vietų ligoninės pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su specialiųjų priemonių naudojimu, atmesti.

Seimo kontrolierių Augustiną Normantą pavaduojanti  
Seimo kontrolierė

Milda Vainiutė